

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Verkenning naar een Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

De provincie Zuid-Holland wil in 2050 100% circulair zijn. De transitie naar een circulaire samenleving brengt een veranderende ruimtevraag met zich mee. De afgelopen periode is er een strategische verkenning uitgevoerd naar deze veranderende ruimtevraag. De resultaten van deze strategische verkenning bieden wij u hierbij aan.

Deze strategische verkenning naar een Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland is één van de resultaten van de in februari 2020 vastgestelde strategie 'Circulair Zuid-Holland: Samen Versnellen'. Naast het werken aan de 4 transitithema's, Bouw, Kunststoffen, Groene grondstoffen & Voedsel en Maakindustrie bevat deze strategie 5 actielijnen. Binnen de actielijn 'inrichten fysieke leefomgeving' is deze ruimtelijke strategie ontwikkeld.

Kernboodschap

Ruimte voor nieuwe circulaire bedrijven, schuifruimte voor verplaatsing, en ombouwen van bestaande ruimte zijn belangrijke randvoorwaarden voor de transitie naar een circulair Zuid-Holland. Bestaande plannen en projecten bieden kansen om de circulaire ambitie waar te maken; en circulair denken kan helpen andere opgaven te realiseren. We gaan aan de slag met een uitvoeringsprogramma.

Een circulair Zuid-Holland betekent dat hier een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan een circulair Nederland in 2050. Zuid-Holland neemt ten slotte ongeveer 30% van het verbruik van alle grondstoffen in Nederland voor haar rekening.

De vraagstelling

Drie vragen hebben centraal gestaan in deze strategische verkenning:

1. Wat vraagt de circulaire transitie van de ruimtelijke inrichting van Zuid-Holland?
2. Hoe kunnen al beoogde ruimtelijke transformaties in Zuid-Holland de circulaire transitie verder helpen?
3. Hoe helpen ruimtelijk-circulaire ontwikkelingen andere opgaven op te lossen?

De Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland is tot stand gekomen in een uitvoerig traject met in- en externe stakeholders; overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

De opbouw van de Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland

De strategie bevat 3 elementen:

1. Bouw en versterk een *circulaire hoofdstructuur*. Deze hoofdstructuur bestaat uit een gezond en circulair bodem- en watersysteem, een duurzaam energiesysteem, een circulair logistiek systeem en een grondstoffen- en retoursysteem.
2. Realiseer concrete plekken (*ruimtelijke schakels*) die nodig zijn voor het laten functioneren van de *circulaire ketens*. Een circulaire keten bestaat uit:
 - een brongebied voor het winnen van (biobased) grondstoffen (bijvoorbeeld wieren of vezelgewassen) en secundaire materialen (bijvoorbeeld: sloopmateriaal uit de bouw of zeldzame metalen uit oude apparaten);
 - logistieke ruimte zoals een bouwhub waar primaire en secundaire grondstoffen worden opgeslagen, uitgewisseld enz.
 - productie – en verwerkingsgebieden; gebieden waar van de grondstoffen eindproducten of halffabricaten worden gemaakt.
 - gebruiksruimte; hier vindt het gebruik van de producten uit de ketens plaats (bijvoorbeeld een circulaire woonwijk of gebiedsontwikkeling).
3. Samenwerking in gebieden (*circulaire arena's*): Samen met overheden, inwoners, maatschappelijke partners, en bedrijven werken aan de eigen, gebiedspecifieke, circulaire kansen en opgaven.

Veranderende ruimtevraag

Het gaat vooral om een veranderende ruimtevraag. De Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland impliceert niet bij voorbaat een extra ruimtevraag. Of daar sprake van zal zijn is afhankelijk van de snelheid waarmee wordt ingezet op het ombouwen/transformereren van het huidige en al geplande ruimtegebruik. Denk aan het actief beschikbaar maken van ruimte voor circulaire bedrijven op bestaande bedrijventerreinen en industriële complexen, ruimte maken voor kringlooplandbouw of gemeentegrensoverschrijdend nadenken over de beste plek voor circulaire hubs voor de bouw, circulaire maakbedrijven en industrie.

Geen blauwdruk

De Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland is nadrukkelijk geen blauwdruk of voorstel voor beleid maar een startpunt voor vervolg met partijen in de gebieden en voor uitwerking in eigen beleid en instrumenten van de provincie. Wat doen we als provincie om de hoofdstructuur te realiseren? Welke circulaire ketens zijn voor Zuid-Holland de meest relevante? Op welke plekken liggen nu de grootste ruimtelijke kansen en uitdagingen om met gemeenten en andere partners in gesprek te gaan? De Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland doet hiervoor per gebied een voorstel.

Strategie is een bouwsteen

We nemen voorstellen en inzichten uit deze Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland mee bij de ontwikkeling van de nieuwe ruimtelijke economische visie voor Zuid-Holland, de uitvoering van onze verstedelijkingsstrategie, de ontwikkeling van het Zuid-Hollandse programma landelijke gebied en in de uitwerking van de NOVEX ¹ gebieden. In deze trajecten kunnen keuzes voor de realisatie van specifieke circulaire ketens en randvoorwaarden expliciet worden gemaakt.

Deze Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland en nog te maken keuzes beschouwen wij in wisselwerking met het traject 'de Ruimtelijke Puzzel van Zuid-Holland'. Het Rijk heeft voor de ruimtelijke puzzel de provincie ook gevraagd om na te denken over de nodige 'ordenende netwerken voor energietransitie en circulaire economie'. Binnen de ruimtelijke puzzel bekijken wij de ruimtelijke keuzes voor een circulair Zuid-Holland in samenhang met andere opgaven. De ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland biedt ons daarvoor een redeneerlijn en betekent niet al aan de voorkant een claim voor extra ruimte.

Vervolg

Op 23 januari heeft u van ons het voortgangsmagazine en de monitor Circulair Zuid-Holland ontvangen. De samenvattende conclusie was dat de Zuid-Hollandse samenleving en economie nog niet circulair zijn en substantiële stappen nodig zijn om de doelstellingen te halen.

Deze ruimtelijke strategie is gericht op een van de belangrijkste randvoorwaarden voor de transitie: ruimte voor circulaire activiteiten. Met de Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland hebben we handvatten om door te pakken. Daarbij kunnen we gebruik maken van de mooie initiatieven en activiteiten die er in Zuid-Holland al plaatsvinden.

In een volgende stap willen we de Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland concreet maken. Hoe we dit voor ons zien nemen we op in een uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma zullen we aan de hand van de transitieaanpak in ieder geval ingaan op het operationeel maken van de volgende punten:

- Het maken van keuzes over welke (delen van) circulaire ketens we in Zuid-Holland ruimte willen geven.
- Het verder brengen en opschalen van concrete projecten zoals bijvoorbeeld de realisatie van circulaire bouwhubs.
- Het vormgeven van de samenwerking in de gebieden om te komen tot regionale agenda's en uitvoering.
- Het agenderen van circulaire ruimtevraagstukken op nationale schaal (niet alles kan in Zuid-Holland, niet alles kan overal, wat past het best bij Zuid-Holland, en hoe werken we daar op nationale schaal aan samen)

¹ NOVEX is het uitvoeringsprogramma van de nationale omgevingsvisie. Voor gebieden van nationaal belang (NOVEX-gebieden) heeft het Rijk de provincies gevraagd te komen tot ontwikkelperspectieven en ruimtelijke arrangementen voor realisatie. In Zuid-Holland gaat het specifiek om de NOVEX-gebieden: Rotterdamse haven, Groene Hart, Zuidelijke Randstad, Regio Schiphol.

- Het inzetten van ons (ruimtelijk) instrumentarium: zowel de mogelijkheden van meer regulerende instrumenten, als instrumenten gericht op samenwerking en het bevorderen van prestaties.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

- Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland - deel 1 - De Hoofdlijnen
- Ruimtelijke strategie Circulair Zuid-Holland - deel 2 - De Verdieping